

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC KINH TẾ VÀ QUẢN TRỊ KINH DOANH**

NGUYỄN MINH QUANG

**GIẢI PHÁP PHÂN CẤP NGUỒN THU; NHIỆM VỤ
CHI NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC TRÊN ĐỊA BÀN
TỈNH THÁI NGUYÊN**

Chuyên ngành: **QUẢN LÝ KINH TẾ**

Mã số: 60.34.01

LUẬN VĂN THẠC SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học: **TS. PHẠM THỊ LÝ**

THÁI NGUYÊN - 2011

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan rằng các số liệu , kết quả nêu trong luận văn là trung thực và chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình n ghiên cứu nào khác, mọi sự trích dẫn đã được chỉ rõ nguồn gốc . Tác giả hoàn toàn chịu trách nhiệm về tính xác thực và nguyên bản của luận văn.

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2011

Tác giả

Nguyễn Minh Quang

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc và chân thành tới TS . Phạm Thị Lý đã chỉ bảo, hướng dẫn và giúp đỡ tôi rất tận tình trong suốt thời gian thực hiện và hoàn thành luận văn.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Trường Đại học Kinh tế và Quản trị Kinh doanh, Khoa sau Đại học là cơ sở đào tạo , đã tạo mọi điều kiện thuận lợi và giúp đỡ tôi trong suốt thời gian nghiên cứu và hoàn thành luận văn.

Xin gửi lời cảm ơn đến Sở Tài chính tỉnh Thái Nguyên và các cơ quan , cá nhân đã giúp đỡ tôi về nguồn tư liệu phục vụ cho việc thực hiện đề tài.

Cuối cùng xin cảm ơn gia đình những người thân và bạn bè đồng nghiệp luôn đồng viên, ủng hộ, giúp tôi tập trung nghiên cứu và hoàn thành bản luận văn thạc sỹ của mình

Thái Nguyên, tháng 11 năm 2011

Tác giả

Nguyễn Minh Quang

MỤC LỤC

	<i>Trang</i>
Trang phụ bìa.....	i
Lời cam đoan.....	ii
Lời cảm ơn.....	iii
Mục lục.....	iv
Danh mục chữ viết tắt.....	vi
Danh mục bảng.....	vii
MỞ ĐẦU.....	1
Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	4
1.1. LÝ LUẬN CHUNG VỀ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC.....	4
1.1.1 Khái niệm về ngân sách nhà nước.....	4
1.1.2. Cơ cấu Ngân sách nhà nước.....	5
1.1.3. Hệ thống Ngân sách Nhà nước.....	9
1.2 LÝ LUẬN CƠ BẢN VỀ PHÂN CẤP QUẢN LÝ NSNN.....	10
1.2.1 Khái niệm và nội dung phân cấp quản lý ngân sách nhà nước.....	10
1.2.2 Những nhân tố ảnh hưởng đến cơ chế phân cấp quản lý NSNN ...	12
1.2.3 Vai trò của phân cấp quản lý ngân sách nhà nước.....	14
1.2.4 Nguyên tắc cơ bản trong phân cấp quản lý ngân sách nhà nước.....	17
1.2.5 Mục tiêu của phân cấp quản lý ngân sách nhà nước.....	22
1.3 SỰ CẦN THIẾT PHẢI HOÀN THIÊN CƠ CHẾ PHÂN CẤP QUẢN LÝ NGÂN SÁCH NHÀ NƯỚC Ở NƯỚC TA TRONG GIAI ĐOẠN HIỆN NAY ...	23
1.4. PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	34
1.4.1. Phương pháp thống kê	34
1.4.2. Phương pháp chuyên gia	34
1.4.3. Phương pháp phân tích SWOT.....	35
1.4.4 Phương pháp dự báo	35
Chương 2 THỰC TRẠNG PHÂN CẤP NGUỒN THU, NHIỆM VỤ CHI NSNN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN TRONG THỜI GIAN QUA	36
2.1. Đặc điểm tự nhiên, kinh tế - xã hội của tỉnh Thái Nguyên có ảnh hưởng đến quản lý NSNN	36
2.1.1. Đặc điểm tự nhiên	36
2.1.2. Đặc điểm kinh tế - xã hội	38

2.2 Thực trạng phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong thời gian qua	39
2.2.1. Phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN tỉnh Thái Nguyên giai đoạn ngân sách 2004 - 2006	39
2.2.2 Phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2007-2010	55
2.2.3 Đánh giá những kết quả đạt được và những tồn tại hạn chế của cơ chế phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên . . .	62
Chương 3 GIẢI PHÁP CƠ BẢN HOÀN THIỆN PHÂN CẤP NGUỒN THU, NHIỆM VỤ CHI NSNN TRÊN ĐỊA BÀN TỈNH THÁI NGUYÊN	74
3.1 Mục tiêu, quan điểm hoàn thiện phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	74
3.2 Giải pháp hoàn thiện phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên	76
3.2.1 Hoàn thiện hệ thống ngân sách nhà nước	77
3.2.2 Kiến nghị sửa đổi bổ sung Luật ngân sách nhà nước	78
3.2.3 Giải pháp hoàn thiện phân cấp nguồn thu nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước của tỉnh Thái Nguyên.....	81
3.3 Một số điều kiện để hoàn thiện phân cấp nguồn thu nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.	85
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	88
Danh mục tài liệu tham khảo.....	91

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

TT	Viết tắt	Viết đầy đủ
1	NSNN	Ngân sách nhà nước
2	NSTW	Ngân sách trung ương
3	NSDP	Ngân sách địa phương
4	KTXH	Kinh tế xã hội
5	KH	kế hoạch
6	TH	Thực hiện
7	XDCCB	Xây dựng cơ bản
8	GDĐT	Giáo dục đào tạo
9	XDCHT	Xây dựng cơ sở hạ tầng
10	TDTT	Thể dục thể thao
11	HĐND	Hội đồng nhân dân
12	UBND	Ủy ban nhân dân
13	DN	Doanh nghiệp
14	DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
15	DNNQD	Doanh nghiệp ngoài quốc doanh
16	XNK	Xuất nhập khẩu
17	TTĐB	Tiêu thụ đặc biệt
18	NK	Nhập khẩu
19	GTGT	Giá trị gia tăng
20	HQ	Hải quan
21	KBNN	Kho bạc nhà nước

DANH MỤC BẢNG

Tên bảng	Trang
CÁC BẢNG CỦA CHƯƠNG II	
Bảng 2.1: Một số chỉ tiêu cơ bản của tỉnh Thái Nguyên năm 2010	37
Bảng 2.1: Tổng hợp thu NSNN giai đoạn 2004 - 2006	44
Bảng 2.3: Tổng hợp thu NSNN theo từng lĩnh vực giai đoạn 2004-2006	45
Bảng số 2.4: Tỷ trọng thu ngân sách các cấp giai đoạn 2004-2006	46
Bảng số 2.5: Kết quả thực hiện chi giai đoạn 2004 – 2006:	48
Bảng 2.6: Tổng hợp chi ngân sách địa phương năm 2004-2006	49
Bảng 2.7: Kết quả thực hiện nhiệm vụ chi NS các cấp giai đoạn 2004-2006	50
Bảng 2.8: Cơ cấu chi ngân sách theo sự nghiệp giai đoạn 2004-2006	51
Bảng 2.9: Khả năng cân đối ngân sách các cấp giai đoạn 2004-2006	53
Bảng 2.10. Kết quả thực hiện thu NS tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2007-2010	58
Bảng 2.11: Thực tế thu NSNN tỉnh Thái Nguyên giai đoạn 2007-2010	58
Bảng 2.12: Tỷ trọng thu ngân sách các cấp giai đoạn 2007-2010	59
Bảng 2.13: Tổng hợp chi ngân sách địa phương giai đoạn 2007-2010	60
Bảng 2.14: Kết quả thực hiện nhiệm vụ chi NS tỉnh giai đoạn 2007 - 2010	60
Bảng 2.15: Kết quả chi ngân sách các cấp giai đoạn 2007-2010	61
Bảng 2.16: Khả năng cân đối ngân sách giai đoạn 2007-2010	62

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài nghiên cứu

Tất cả các quốc gia trên thế giới đều hết sức quan tâm đến việc tạo lập và sử dụng ngân sách để phục vụ cho công tác quản lý hành chính, kinh tế - xã hội. Một nội dung quan trọng, xuyên suốt quá trình quản lý Nhà nước (QLNN), quyết định đến vấn đề thực hiện mục tiêu và hiệu quả tạo lập và sử dụng NSNN là phân cấp quản lý NSNN, trong đó nội dung trọng tâm là phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN.

Phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN là yêu cầu khách quan, bởi mỗi quốc gia đều có những vùng lãnh thổ khác nhau, mỗi địa phương đều có từng vùng miền khác nhau. Việc phân chia dân cư theo đơn vị hành chính lãnh thổ, vùng miền hình thành các cấp hành chính là đặc trưng của nhà nước. Do đó để góp phần thúc đẩy kinh tế - xã hội phát triển, cần thiết phải phân cấp quản lý NSNN, phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN giữa các cấp chính quyền địa phương, là giải pháp quan trọng vừa động viên các nguồn thu tiềm tàng, vừa tạo cơ chế để các nguồn tài chính được sử dụng tiết kiệm, hiệu quả, đáp ứng yêu cầu thực hiện chức năng nhiệm vụ của nhà nước, vừa tạo quyền tự chủ cho các cấp chính quyền địa phương.

Ở Việt Nam Luật NSNN ra đời năm 2002 là cơ sở pháp lý cho việc phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN giữa các cấp chính quyền địa phương. Việc phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên được xây dựng trên cơ sở phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN của Luật NSNN. Đối với tỉnh Thái Nguyên nói riêng, việc phân cấp cụ thể nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN cho các cấp chính quyền địa phương đã tạo được thế chủ động và đảm bảo tính độc lập tương đối của chính quyền địa phương, góp phần nâng cao năng lực tài chính của địa phương.

Thực tiễn cho thấy việc phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN của tỉnh Thái Nguyên đã và đang bộc lộ một số vấn đề cần xem xét, cải tiến, trong điều kiện luật NSNN đã và đang được đánh giá toàn diện, phục vụ việc

nghiên cứu, xây dựng dự án Luật NSNN sửa đổi. Mặt khác mỗi cơ chế phân cấp chỉ có thể thích hợp với từng thời kỳ, không có một mô hình phân cấp nào hoàn hảo có thể thích hợp với mọi thời kỳ. Bước sang một thời kỳ ổn định ngân sách mới, một thời kỳ phát triển kinh tế xã hội mới, cần thiết phải có một cơ chế phân cấp quản lý NSNN phù hợp.

Để góp phần giải quyết những vấn đề cấp bách trên, tôi mạnh dạn lựa chọn đề tài nghiên cứu “***Giải pháp Phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên***”

2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài

* ***Mục tiêu chung:*** tìm ra những giải pháp thích hợp trong phân cấp quản lý NSNN, nhằm phát huy cao nhất tác dụng của chính sách phân cấp quản lý NSNN thúc đẩy sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương trong thời kỳ công nghiệp hoá và hội nhập kinh tế quốc tế.

**** Mục tiêu cụ thể:***

- Hệ thống hoá lý luận cơ bản cần thiết về phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN làm cơ sở cho việc đề ra nguyên tắc và yêu cầu hoạch định cơ chế phân cấp quản lý NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên một cách phù hợp.

- Đánh giá thực trạng và nguyên nhân của những hạn chế trong cơ chế phân cấp quản lý ngân sách nhà nước hiện hành.

- Xây dựng được mô hình về phân cấp quản lý NSNN phù hợp với điều kiện thực tế tỉnh Thái Nguyên.

3. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu của đề tài.

Đối tượng nghiên cứu: những vấn đề lý luận và cơ chế, chính sách, pháp luật cũng như thực tiễn có liên quan đến phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.

Phạm vi nghiên cứu: tập trung xem xét phương thức, cơ chế, nội dung phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên kể từ khi Luật NSNN ra đời (năm 2002) và có hiệu lực thi hành (năm 2004) đến

nay. Các kiến nghị và giải pháp đề xuất hoàn thiện phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN thời kỳ ổn định ngân sách những năm tiếp theo.

4. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài

- Về ý nghĩa khoa học: Luận văn đã hệ thống hoá một số vấn đề lý luận cơ bản về phân cấp quản lý NSNN, trong đó đi sâu vào vấn đề phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN. Từ đó đề xuất những giải pháp, nguyên tắc cần quán triệt trong quá trình hoạch định chính sách, phân cấp quản lý NSNN, đặc biệt là các vấn đề có liên quan đến phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi giữa các cấp ngân sách ở địa phương.

- Về ý nghĩa thực tiễn: Luận văn đã phân tích, đánh giá thực trạng trong cơ chế, chính sách hiện hành có liên quan đến vấn đề phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN ở tỉnh Thái Nguyên để làm sáng tỏ những ưu điểm, hạn chế, tồn tại, vướng mắc, nguyên nhân và rút ra bài học kinh nghiệm, từ đó đề xuất một số định hướng và giải pháp cụ thể với những bước đi thích hợp hướng tới xây dựng phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi NSNN giữa các cấp chính quyền địa phương phù hợp hơn, phát huy cao nhất tác dụng của chính sách phân cấp trong quá trình phát triển kinh tế tỉnh Thái Nguyên.

5. Kết cấu của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận và phụ lục, nội dung của luận văn được kết cấu thành ba chương;

Chương 1: Những vấn đề lý luận về ngân sách nhà nước và phương pháp nghiên cứu.

Chương 2: Thực trạng phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên trong thời gian qua.

Chương 3: Giải pháp cơ bản nhằm hoàn thiện phân cấp nguồn thu, nhiệm vụ chi ngân sách nhà nước trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên.